

Ženíjní zabezpečení druhé armádní útočné operace

Kolektiv štábu MNO/VŽV

Ženíjní zabezpečení druhé útočné operace bude se vyznačovat některými odlišnostmi od první operace. Hlavní úkol ženijního vojska — zabezpečit vysoké tempo operace, musí být plněn i při přechodu první operace v druhou. Ženíjní štáby musí proto soustředit svoji pozornost nejen na zplánování ženijního zabezpečení druhé operace, ale využít ženijních sil a prostředků k tomu, aby vytvořily nejvýhodnější podmínky k plynulému rozvíjení první útočné operace v druhou.

Toho lze dosáhnout především :

- jednoduchým a včasným manévrem ženijních sil a prostředků,
- včasným přiváděním frontových a armádních ženijních záloh do nejvýhodnějších prostorů tak, aby byly především s to ženijně zabezpečit dosažené prostory (ženijní úpravou terénu a manévrem zátarasy) a podílet se na likvidaci následků napadení ZHN nepřítele. Ke splnění těchto úkolů musí být včas ženijní útvary a svazky zásobeny materiálem a prostředky tak, aby druhou operaci zahajovaly materiálně zabezpečeny v souladu s plánem operace.

Činnost armádních ženijních záloh v tomto období, kdy na nižších stupních nemusí být ještě ukončen manévry ženijními silami a prostředky a probíhá doplnění vojsk materiálem, má rozhodující význam.

Ženíjní zabezpečení druhé útočné operace bude se v podstatě plánovat a provádět **podle známých zásad zabezpečování útočných operací**. Přesto však je nutno povšimnout si i **některých zvláštností**.

Především budou zcela odlišné podmínky pro plánování. Odlišnost bude spočívat v tom, že bude nutno současně řídit úkoly ženijního zabezpečení probíhající operace a rovněž podklady pro plánování nebudou tak „pevné“, protože budou vycházet z předvídání dalšího vývoje operace, který však může doznat změn. Na rozdíl od první útočné operace bude nutné při řešení ženijního zabezpečení respektovat vzniklou situaci a proto přijmout vždy takové řešení, které bude vzhledem k času a prostoru plnění ženijních úkolů reálné. Reálným na operačním stupni může být jen **jednoduchý manévry**.

Tyto okolnosti budou mít vliv jak na metodu práce štábu náčelníka ženijního vojska, tak i na obsah. V žádném případě nesmí řízení ženijních opatření probíhající útočné operace vést k tomu, aby NŽV osobně neřídil a neřešil úkoly ženijního zabezpečení druhé operace. Přijmout rozhodnutí pro ženijní zabezpečení zůstává i zde funkční povinností náčelníka ženijního vojska armády. Velmi významnou úlohu v tom má správné rozdělení práce mezi NŽV, náčelníka jeho štábu a ve štábu vůbec. Nelze chápat rozdělení tak, že jeden se věnuje řízení úkolů probíhající operace a druhý řídí plánování nové. Právě požadavek zabezpečit nepřetržitost útočné operace a nutnost při plánování vyjít z výsledků první operace nezbytně vede k tomu, že plánování probíhá za řízení a plně

účasti všech vedoucích funkcionářů štábu náčelníka ženijního vojska. Jen tak lze dosáhnout toho, aby plán ženijního zabezpečení byl reálný a odrážel situaci na frontě. Ve vlastním štábu však bude již nutno přistoupit k dělbě práce. Ve štábu náčelníka ženijního vojska armády, kde vzhledem k malému počtu funkcionářů není velká specializace v práci, to bude poměrně dobře uskutečnitelné. Je těžko stanovit přesné počty té nebo oné skupiny. To bude závislé především na tom, jak složitá bude situace na frontě a jaké nároky z toho vyplynou na štáb NŽV, kolik bude času na zplánování, jaké budou početní stavy štábu apod. **Většinu sil však bude potřeba vždy vyčlenit pro plánování nové operace.** Rozdělení štábu na dvě pracovní skupiny si vyžádá pravděpodobně i nový způsob rozmístění velitelských stanovišť, kdy bude nutno řadu úkolů řešit a zpracovávat na pracovišti skupiny velitele a náčelníka štábu armády.

Značný význam pro přijetí rozhodnutí náčelníka ženijního vojska a reálné plánování úkolů ženijního zabezpečení má dostatek zpráv o ženijních opatřeních nepřítele a o terénu v hloubce. Je třeba počítat s tím, že v průběhu druhé operace budou se vlastní vojska setkávat s nutností z chodu prolamovat mezilehlá pásma, která na některých úsecích jsou připravena protivníkem již v míru a proto mohou být silněji vybudována. Nepřítel bude usilovat o to, aby všemi prostředky zastavil náš postup a vytvořil si podmínky pro přechod do protiútoků. Proto z ženijního hlediska je nutno očekávat větší rozsah zatarasovacích prací, zvláště před důležitými obrannými čarami (konečným pásmem obrany) a to jak s využitím minového materiálu, tak destrukcí, závalů na nejvýhodnějších přechodech a skupinovými údery ZHN.

Vzhledem k tomu, že v tomto období nebudou vždy zájmy vševojskového a ženijního průzkumu prostorově shodné, bude nutné získávat z hloubky zprávy samostatnými průzkumnými skupinami.

V druhé útočné operaci může dojít ještě k dalšímu rozšíření útočných pásem, podle situace i ke stanovení úkolů na větší hloubku a v průběhu operace k častějším změnám. Budou proto nároky na ženijní průzkum stoupat. Průzkumných sil však bude méně. Nelze však počítat s tím, že armáda bude do druhé útočné operace zesílena ženijními průzkumnými silami. Takový případ bude jen zcela výjimečný. Z tohoto hlediska musí vycházet organizace ženijního průzkumu v průběhu první útočné operace, která musí zabezpečit to, aby při jejím ukončení měl náčelník ženijního vojska průzkumné síly pro řešení úkolů druhé operace. Přitom nelze počítat jen s těmi průzkumnými silami, které budou k zahájení druhé útočné operace po splnění bojového úkolu již s to plnit další. Vždy bude výhodné mít na stupni armády alespoň **jednu ženijní průzkumnou skupinu, která bude plně bojeschopná, doposud v boji nepoužitá, schopná plnit okamžitě jakýkoliv úkol.** Průzkumné jednotky, které v průběhu první útočné operace byly již nasazeny a opět vzaty do vlastní sestavy, musí být použity uvážlivě. Musíme vždy plánovat čas na stmelení průzkumných jednotek.

Na zahájení druhé útočné operace bude výhodné zasadit maximálně 50 % ženijních průzkumných sil, protože počítáme s tím, že bude třeba řešit mnohem více nepředvídaných situací.

Situaci může ještě ovlivnit zasazování armády druhého sledu, což může vést i k tomu, že náčelník ženijního vojska prvosledové armády bude předávat ně-

kteř své průzkumné skupiny působící v týlu nepřítele na směr činnosti nově zasazované armády. Častým případem bude i předávání frontových PzS armádě.

Objektivní rozpor mezi zvýšenými požadavky na ženijní průzkum a zmenšeným počtem ženijních průzkumných prostředků musí řešit vždy i nadřízený náčelník. Ten řeší všechny úkoly s větším předstihem a má možnost lépe předvídat a lépe využít všechny druhy a možnosti průzkumných prostředků. Právo ženijní náčelníci svazků a náčelník ženijního vojska armády musí vždy včas předkládat požadavky na zprávy pro konkrétní úkoly ženijního zabezpečení na svém stupni. Rovněž maximálně musíme využít i všech průzkumných prostředků ostatních druhů vojsk. K tomu musí být udržována úzká součinnost s náčelníkem vševojskového průzkumného oddělení.

Zvláště je žádoucí naučit se využívat v ženijním vojsku výsledků vzdušného průzkumu, který je s to dát zprávy s dostatečným předstihem. Při použití speciálních topografických materiálů jsou tyto i vcelku natolik vhodné, že dávají možnost dělat závěry i pro technické řešení některých úkolů ženijního zabezpečení. Tak lze šetřit ženijními průzkumnými silami.

Právě v průzkumu platí ta zásada, že v průběhu první útočné operace musíme vytvářet podmínky pro plynulý přechod do druhé útočné operace.

Velký význam při řešení úkolů ženijního zabezpečení druhé útočné operace má správné rozdělení a použití ženijních sil a prostředků. Tuto operaci povedou armády s ženijními silami asi ve stejném rozsahu, jako v první operaci, kromě prostředků ženijní dílenské a opravárenské služby. Zatím co v první operaci bude náčelník ženijního vojska nucen organizovat dílenskou a opravárenskou službu převážně jen s vojskovými ženijními dílenskými prostředky, lze počítat pro druhou operaci se zesílením pontonovými prostředky.

Půjde tedy v podstatě o rozdělení stávajících prostředků s ohledem na nové úkoly a bojovou schopnost ženijních jednotek, útvarů a svazků. Rozdělení musí odpovídat známým zásadám, tj. **používat ženijní vojsko na rozhodujících směrech činnosti k plnění hlavních úkolů ženijního zabezpečení.**

Manévr ženijních sil po novém rozdělení musí být jednoduchý, protože může probíhat ve složité situaci. Je třeba počítat s tím, že druhou útočnou operaci může armáda zahajovat v jiném složení. Podle situace, která vznikne, může buď předat některý svazek do podřízenosti jiné armády, do své sestavy přijmout svazek ze zálohy frontu nebo od sousední armády. Zvláště vzhledem ke způsobu přidělování ženijních sil a prostředků může tato okolnost vytvořit složitou situaci. Vystává zásadní otázka, zda ženijní síly budou předávány i s vševojskovými svazky, či budou před předáním odňaty. Rozhodně je třeba přijmout i v ženijním vojsku zásadu, že posilové síly a prostředky budou předáváním svazkům odnímány. To značně usnadní plánování na všech stupních, protože praxe ukázala, že upřesňování posilových prostředků bere štábům mnoho času, vzniká mnoho nejasností a nepřesností. Mnohdy bylo rozhodováno o posilových prostředcích „na poslední chvíli“ a to narušovalo plynulost plánování. Kromě toho nutí nás k tomu i organizace ženijních útvarů a svazků. Například ženijní prapory brigád jsou samostatné k plnění bojových úkolů, v mnohém však jsou spojeny s brigádou. Především v doplňování ve všech směrech a rovněž mnoho ženijní techniky je praporům přidělováno brigádou podle charakteru plněných úkolů (převážně prostředky, stroje pro zemní práce, zatarasovací prostředky apod.).

Porušením této zásady může vzniknout nepřehledná situace ve velení, která způsobí potíže velitelům a štábům při plánování a řízení úkolů ženijního zabezpečení, a může mít též odraz na praktické plnění úkolů.

Již několik let je snaha dodržet zásadu, aby nebyly ženijní síly přidělovány o více než dva stupně níže. Tím bylo správně sledováno dvojí hledisko — operační, zjednodušit manévry ženijními silami a respektovat i hledisko výcvikové tak, aby úkoly zabezpečení tankových a motostřeleckých jednotek v jejich sestavě plnili především vojskovi ženisté, kteří mají již v míru vhodné výcvikové podmínky. Vzhledem k organizaci ženijních útvarů není v současné době možné dodržovat tuto zásadu u frontových a v části armádních ženijních svazků. Jejich jednotky jsou přidělovány až do tankových a motostřeleckých útvarů. Proto je pravděpodobné, že **frontové ženijní prostředky přidělené svazkům nebudou téměř v této době odejímány**, jestliže jsou svazky předávány mezi armádami v rámci frontu. Tím bude u armády zjednodušen manévr. Z armádní ženijní brigády budou přiděleny svazkům dva, maximálně tři ženijní prapory, z nichž jen 1—2 bude potřeba odnímat z předávaného svazku.

Nelze však vyloučit případ, že bude nutno ponechat předávanému vševojskovému svazku aspoň dočasně ženijní posilový prostředek. Bude to v tom případě, kdy svazek bojuje v rozvinuté sestavě a odejmutí ženijních prostředků by ohrozilo splnění úkolů (např. při přepravách). V tom případě je výhodné, aby NŽV F stanovil pozdější dobu a místo odebrání.

Vzhledem k úkolům může však vyvstat potřeba manévru ženijními silami mezi svazky v rámci armády. To musí náčelník ženijního vojska předvídat již v průběhu první operace tak, aby ženijní útvary byly včas od vševojskových svazků vytaženy do armádní zálohy, měly minimálně čas na bojové stmelení, doplnění materiálem a mohly včas v daném prostoru vejít do sestavy nového svazku. Přímé předávání ženijních útvarů mezi vševojskovými svazky je prakticky vyloučeno a může být jen zcela výjimečné. Tento manévr musí být postupný a plynulý tak, aby k zahájení druhé útočné operace byly síly a prostředky zařazeny do operační sestavy podle rozhodnutí velitele. Tímto manévrem nesmí však utrpět ženijní zabezpečení úspěšného zakončení první útočné operace.

Pozornost je třeba věnovat přípravě manévru přepravními prostředky. Zabezpečení přeprav bude mít zvláštní význam, jestliže druhá útočná operace bude se rozvíjet z předmostí, nebo po překročení širšího vodního toku, z něhož nebude možno k době zahájení operace sejmut soupravu.

Vzhledem ke ztrátám je nutno při kalkulaci vyjít z toho, že bude pro druhou operaci k dispozici maximálně 50 % přepravních prostředků z těch, které byly použity v průběhu první operace. Proto front i armáda se musí snažit uvolnit maximum souprav z vodních toků ve vlastní hloubce. Proto je třeba správně stanovit pořadí a dobu snímání mostů a jejich nahrazování nízkovodními.

V každém případě je nezbytné, aby vševojskové svazky **zahajovaly** druhou operaci s **doplněnými pontonovými soupravami**. Má to zvlášť velký význam k dosažení nepřetržitosti útočné operace. Proto nelze vylučovat ani ten případ, že divizní ženijní prapory budou doplněny ze soupravy roty přepravních prostředků ženijní brigády v těch případech, kdy nebylo možno organické soupravy divizních ženijních praporů včas z vodních toků sejmut nebo ukompletovat. Ty pak budou vzaty do ženijních brigád.

Omezené množství přepravních prostředků nesmí v žádném případě vést ke zpomalení tempa operace. Proto kromě manévru těmito prostředky musí souběžně probíhat všechna ostatní opatření. Především je nutno vytvořit podmínky pro plné využití všech způsobů brodění. Využití též výsadek a vytvářet odřady s cílem zachvátit stávající mosty a přepravy.

Rozšíření útočných pásem a zředení operační sestavy je třeba využít k násilným přechodům na široké frontě, z chodu s využitím stálých mostů.

I v ženíjním materiálně technickém zabezpečení druhé útočné operace je třeba počítat s některými zvláštnostmi proti první útočné operaci. Budou již k dispozici všechny prostředky materiálního a technického zabezpečení (opravárenské jednotky — útvary), mimo ztráty z předcházející operace, které budou přidělovány jako posilové armádám nebo budou ve prospěch armád působit.

Je nutno dodržet zásadu, aby po skončení první útočné operace byly **svazky a útvary zabezpečeny technikou a materiálem na 60—70%**. Tento stupeň zabezpečení vytváří předpoklady pro přechod do další operace bez přestávky.

Z tohoto požadavku vyplývá, aby systém zásobování byl ještě před ukončením první útočné operace zaměřen ke splnění tohoto úkolu. Je třeba brát v úvahu, že v této době budou prvosledové svazky ve značné vzdálenosti od stacionárních skladů (zásobovacích základů). Dopravní síť bude značně rozrušena, s přepravou po železnici (vodě) vzhledem k rychlosti její obnovy nelze nijak zvlášť kalkulovat. Doplnění bude závislé téměř úplně na automobilové dopravě. Je třeba přihlídnout k omezené kapacitě dopravních možností a počítat s tím, že přísun nebude vždy v plné výši kryt naše požadavky. Nelze proto ani předpokládat, že po skončení první útočné operace armády se úplně doplní odběrem z OPFZ. Proto je třeba doplňovat svazky a útvary na stanovenou výši především hlavními druhy materiálu, kterých je třeba k zabezpečení další operace. Z ženíjního materiálu to budou především **trhaviny** (náplně do odtarasovacích prostředků) a náhradní díly pro nejdůležitější druhy ženíjní techniky.

Doplňování ženíjní technikou bude minimální. Rozhodující úlohu při vrácení opravené ženíjní techniky útvarům a svazkům zde budou mít opravárenské prostředky. Vzhledem k tomu, že ne vždy budou v první útočné operaci armádám přidělovány posilové dílenské prostředky (ani nebudou dílenské prostředky pracující v jejich prospěch), množství oprav záleží na dovednosti a ekonomickém využití stávajících vojskových dílenských prostředků. Je proto pravděpodobné, že tyto prostředky nezabezpečí stanovené procento zabezpečení. Jde např. o přepravní prostředky, kde lze počítat s 30 % až 50 %, u některých svazků i většími ztrátami. U této techniky, obdobně jako u zemních strojů, nelze počítat s úhradou přísunem. Zde je třeba (hlavně u pozemních strojů a přepravních prostředků) využívat i ukořistěné techniky nepřítele pro zabezpečení další bojové činnosti. Korištní materiál budou svazky doplňovány i u jiných druhů ženíjního materiálu. Orgány ženíjního zásobování musí mít proto dokonalý přehled o množství, jakosti a použitelnosti ukořistěného ženíjního materiálu a plánovat jeho další použití vlastními vojsky. Možnosti doplňování zásob ženíjního materiálu a ženíjní munice budou do značné míry ovlivněny včasným rozvinutím ženíjních frontových a týlových zařízení a výši zásob u nich.

Dílenské prostředky budou již na pevných počtech. Mohou mít však sníženou kapacitu asi o 15—20 % vzhledem ke ztrátám v první útočné operaci. Počty ženíjní techniky jsou celkově sníženy na (60—70 %) a proto jejich oprava

várenské možnosti budou asi: 100 % Bo a zhruba 30 % So v průběhu další operace. V tom počítáme vlastní opravárenské prostředky, prostředky přidělené armádě a dílenské prostředky, působící ve prospěch armády.

V první operaci (za předpokladu, že již bude zasazena část dílenských prostředků F) bude 90—100 % Bo. Je tedy možno kalkulovat, že pro další operaci bude k dispozici ženijní technika, která nebyla poškozena v první operaci a technika, která se vrátí po Bo. Stupeň zabezpečení ženijní technikou je možno ukázat na hrubé kalkulaci (detailně je odlišná podle jednotlivých druhů techniky, kde ztráty jsou buď podstatně vyšší — přepravní prostředky, nebo nižší — čerpadla, dřevoobráběcí stroje).

Celkově bude asi 30 % ztrát — z toho 20 % návratných a 10 % nenávratných. Z 20 % návratných ztrát uvažujeme 65 % Bo, 15 % So a 20 % Go. Bo tvoří tudíž více než 10 % ztrát.

Podle této teoretické kalkulace by procenta zabezpečení měla být asi na 80 %. Ve skutečnosti počítáme u hlavních druhů ženijní techniky s nižším procentem zabezpečení (60—70 %, u přepravních prostředků i méně).

Neopravenou ženijní techniku, která nevyžaduje So a Go, převezmou opravárenské jednotky (útvary) frontu. Frontové pojízdné opravárenské prostředky se přesunou současně s vojsky dopředu a vytvoří nové opravárenské zóny (rajóny). Armádě bude ponechána (nebo nově přidělena) ženijní opravárenská četa. Dále bude ve prospěch armády působit opravárenský útvar, který zpravidla bude ponechán v podřízenosti frontu.

Při všech opatřeních ženijního materiálního a technického zabezpečení budeme počítat s minimálním časem na doplnění zásob ženijní techniky. Musíme proto doplňovat a udržovat zásoby na stanovené výši již v průběhu první útočné operace. Tím budeme vytvářet potřebné materiální a technické předpoklady k další operaci.

Ženijní zabezpečení druhé armádní útočné operace bude mít některé zvláštnosti. Hlavní pozornost musíme věnovat zabezpečení plynulého přechodu v druhé operaci, ženijnímu průzkumu, manévru ženijními silami a prostředky a materiálně technickému zabezpečení. Plánování operace si vyžádá zvýšené nároky na řídicí práci vedoucích funkcionářů štábu náčelníka ženijního vojska a na úroveň práce štábu vůbec.